

NORDISKE

3 - JUNI 2021

FORENINGEN
NORDEN
Meget mere NORDEN

**Den skandinaviske
familieterapeut**

Tema: Øresundssamarbejdet

**Nordens bedst bevarede
hemmelighed**

Kulturen er vigtigere end nogensinde

Det var overskriften, da de nordiske kulturministre mødtes for nylig. Pandemien har haft negativ indflydelse på kulturlivet og foreningslivet. De idepolitiske foreninger, som bl.a. Foreningerne Norden, har ikke det seneste år haft mulighed for at være aktive på det brede folkelige foreningsliv. Den levende idepolitiske samtale har ikke været særlig levende det seneste år. Heldigvis kommer det i gang igen efter pandemien, men sårene er dybe og det vil tage tid af få dem helet.

Det betyder, at det medlevende folkestyre vi kender Norden for, hvor beslutningerne kommer nedefra og op, har lidt et alvorligt knæk. Et folkeligt engagement i samfundets udvikling kommer ikke af sig selv og det er ikke en gratis omgang. Det drejer sig om dannelse i folkeskolen, på gymnasierne, det drejer sig om det aktive foreningsliv, hvor folk mødes i samtalen om samfundets udvikling, det drejer

sig om den løbende folkelige idepolitiske debat. Året rundt.

Foreningen Norden og de andre idepolitiske foreninger har ikke modtaget hjælpepakker. Og det lyder fint, når de nordiske kulturministre siger, at kulturen er vigtig, men klinger hult når Nordisk Ministerråd har vedtaget, at kulturområdet skal skæres med 20 pct. i de kommende år.

Vi skal have genskabt den nordiske model med pluralisme, folkeligt engagement i samfundets indretning, samtalen, dannelsen – alt det, der gennem mere end 100 år har styrket vores lande og gjort Norden til et forbillede for andre.

Både den danske og de andre nordiske regeringer og Nordisk Ministerråd bør give en hjælpende hånd til alle, der er med til at styrke samtalen, så det ikke ender med, at folk kun kan hente deres

åndelige føde via de sociale mediers ofte fordukkende forum.

Grundtvig, Kold og Hal Koch har ikke levet forgæves og deres vision skal ikke begraves sammen med pandemien.

Marion Pedersen
Landsformand

NORDISKE

Foreningen NORDEN

Vandkunsten 12,
1467 København K.
Telefon: 35 42 63 25,
mail: landskontoret@foreningen-norden.dk,
www.foreningen-norden.dk

Landsformand: Marion Pedersen
Generalsekretær: Peter Jon Larsen

Protektor:

Hendes Majestæt
Dronning Margrethe II

NORDISKE – foreningens magasin

Redaktion: Esben Ørberg,
ansvarshavende redaktør,
Telefon: 27 25 80 40,
redaktion@foreningen-norden.dk.

Grafisk tilrettelæggelse:
Pia Alø Visser, Rosendahls a/s.

Annoncesalg:
Rosendahl Mediaservice,
Hanne Ovistgaard, hq@rosendahls.dk
Telefon: 76 10 11 42

NORDISKE udkommer i januar, april,
juni og oktober.

Næste nummer udkommer den 19. oktober.

ISSN: 0901-4950.

Tryk: Rosendahls a/s.

Forsidefoto: Hilde Sandvik er tilrettelægger af podcasten 'Norsken, svensken og dansken'. Hun bor i det gamle Bergen, hvor billedet er taget. Foto: Eivind Senneset.

Medlemskab: Du bliver medlem for 295,- om året, 390,- for en husstand, 195,- for pensionist og 240,- for pensionistpar.

Skriv til os. Se vores adresse til venstre her på siden. Eller meld dig direkte ind:
www.foreningen-norden.dk/medlemsformer-og-kontingenter/

Her på NordGen finder vi Nordens grøntsagssamling med en af verdens største ærte-samlinger på hele 3000 sorter. Ærter er en stor proteinkilde i Norden og fylder stadig mere i den hastigt voksende plantebaserede kost. Et af NordGens projekter går ud på at finde ud af, om ærterne kan dyrkes højt mod nord. Senest har dyrkningsforsøg i Tromsø været en succes. Lise Lykke Steffensen viser frem.

Nordens bedst bevarede hemmelighed

Som det eneste sted i verden har de nordiske lande besluttet, at man på tværs af landegrænserne forvalter de fælles plantegenetiske ressourcer og giver fri adgang til ressourcerne. Genernes bevaring og brug bliver med klimakrisen vigtigere end nogensinde. Vi besøger NordGen lidt uden for Malmø.

Da Nordiske denne solrige majdag forlader NordGen i Alnarp, siger direktøren tilsyneladende henkastet, at NordGen er Nordens bedst bevarede hemmelighed. Men Lise Lykke Steffensens bemærkning er naturligvis ikke tilfældig, idet NordGen både bevarer ældgamle plante- og dyreegenskaber og er en hemmelighed for de allerfleste.

Mens jeg kører ud af det enorme gård-kompleks i Alnarp lidt uden for Malmø går det op for mig, at jeg i de sidste par timer måske nok har været indenfor hos en velbevaret hemmelighed, men også en institution, som i fremtiden vil få langt,

langt større betydning for vore samfunds overlevelse, end nogen i offentligheden formentlig forestiller sig.

Vores fælles fremtidsbank

Vi befinder os på campus hos Sveriges Universitet for Landbrugsvidenskab, hvor vi besøger NordGen, en institution under Nordisk Ministerråd, som lejer sig ind med 35 ansatte. Her har de til opgave at bevare og fremme en bæredygtig udnyttelse af genetiske ressourcer i mad, jordbrug og skovbrug, som det hedder i formålsbeskrivelsen. Eller sagt på en anden måde; sikre alt levende materiale, som vi kan drage nytte af.

Et tegn på, at NordGens betydning dog er velkendt hos de offentlige beslutningstagere, manife-

sterer sig blot et stenkast fra NordGen, hvor fundamentet til det nordiske genressourcecenters nye domicil er ved at blive lagt. Et imponerende, bæredygtigt byggeri til at huse en organisation, som i takt med klimaforandringerne bliver af endnu større vital betydning end hidtil.

Arterne forsvinder

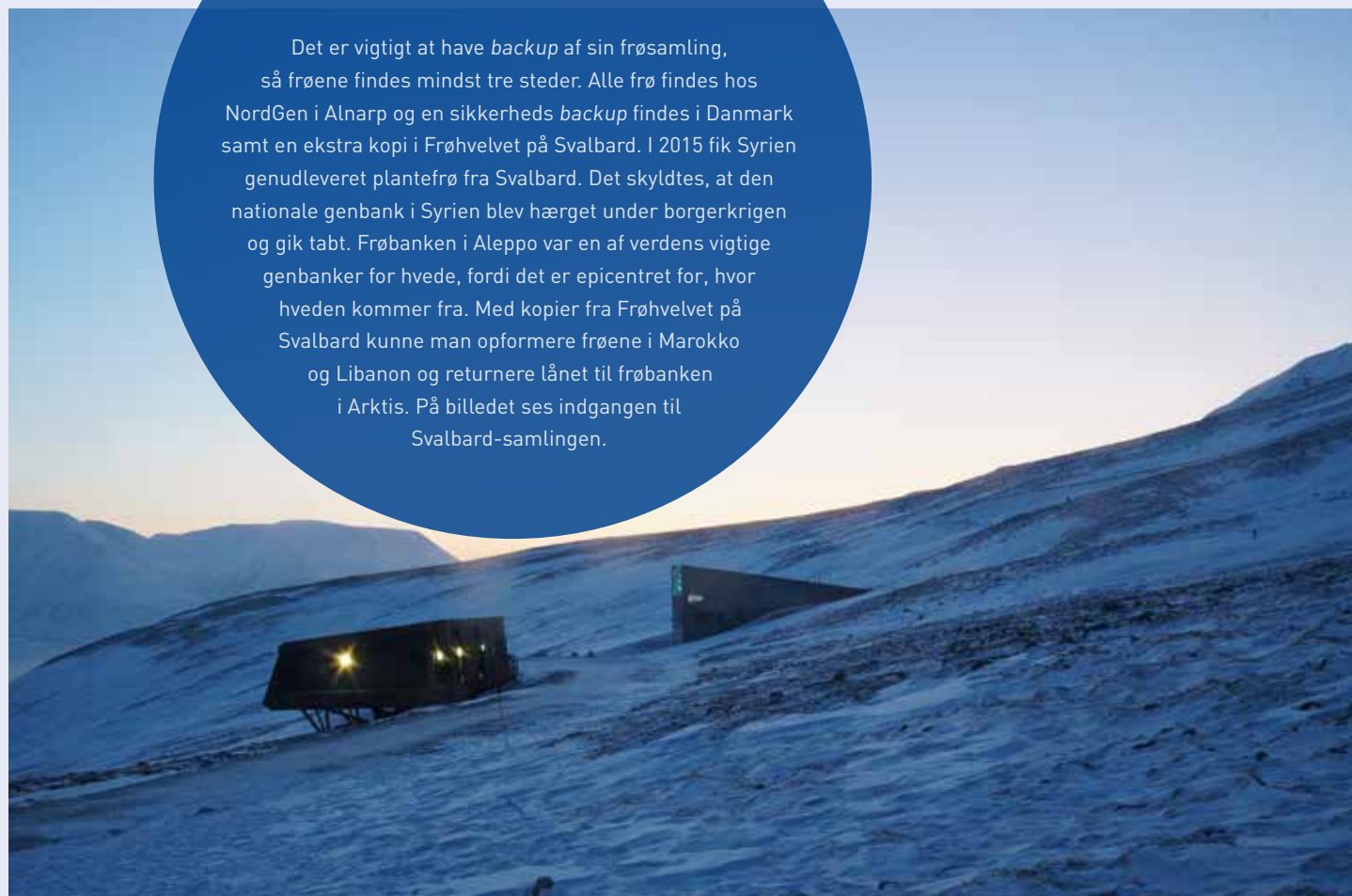
Lise Lykke Steffensen er den danske direktør for NordGen og hun viser begejstret rundt på byggepladsen, fordi hendes arbejdsplads nu får rammer til at håndtere udfordringerne.

- Vi ser jo, hvordan klimaforandringer påvirker økosystemer og muligheden for at producere fødevarer. Vi står allerede i en biodiversitetskrise, hvor arter forsvinder som aldrig før, mens vi er optaget af at bygge og vækste uden megen tanke for betydningen af genetisk mangfoldighed.

Lise Lykke Steffensens katalog af eksempler på, hvorfor genetisk mangfoldighed er vigtigt, er alenlangt. Et aktuelt eksempel handler om en krise med skimmelsvamp i europæiske salater, hvor det

Det er vigtigt at have *backup* af sin frøsamling, så frøene findes mindst tre steder. Alle frø findes hos NordGen i Alnarp og en sikkerheds *backup* findes i Danmark samt en ekstra kopi i Frøhvelvet på Svalbard. I 2015 fik Syrien genudleveret plantefrø fra Svalbard. Det skyldtes, at den nationale genbank i Syrien blev hærget under borgerkrigen og gik tabt. Frøbanken i Aleppo var en af verdens vigtige genbanker for hvede, fordi det er epicentret for, hvor hveden kommer fra. Med kopier fra Frøhvelvet på Svalbard kunne man opformere frøene i Marokko og Libanon og returnere lånet til frøbanken i Arktis. På billedet ses indgangen til Svalbard-samlingen.

handler om at finde resistensgener, som kan podes ind i planten.

Hun fortæller også om vinterafgrøder, som tidligere har været beskyttet af et snelag, men hvor temperaturstigningen nu betyder, at sneen erstattes af is, og derfor skal der findes vinterafgrøder, der kan noget andet.

Den nødvendige modstandskraft

- I det hele taget skal vi tænke anderledes, fordi forandringerne tvinger os til det. Store mængder regn afløses af lidt eller ingen regn. Kulde afløses af varme eller omvendt. For blot tre år siden havde vi en tørkeperiode, som indebar nedslagting af mange besætninger. Sådanne forandringer kræver modstandsdygtige vækster og husdyr, siger NordGen-direktøren og henviser til, at store virksomheder på internationalt plan ikke udvikler til et relativt lille nordisk marked.

- Derfor må vi selv forske og udvikle. Det gør vi blandt andet ved at arbejde med kulturplanternes vilde slægtninge. Den vilde strandkål, som har overlevet i naturen i 1000 år, kan vi for eksempel krydse med en kommerciel sort og få en markant modstandsdygtig kålsort ud af det.

- Den ellers glemte hvedesort, Ølandshveden, blev valgt bort for omkring 100 år siden, fordi forædlingen fokuserede for meget på at øge afkastet,

hvorved både smag og proteinindhold blev forringet. For 25 år siden kom en landmand til os og fik frøprøver fra de gamle sorter. Det, i kombination med at tv-kokke gjorde brug af hveden, satte yderligere gang i udviklingen.

Øl og fjeldkøer

- Da Carlsberg ville producere en 1883-øl, spurgte de NordGen, om vi kunne finde en bygsort fra den tid. Vi fandt så en sønderjysk sort med navnet Gammel Dansk, som de har anvendt til at udvikle den nye øl sammen med original gær og opskrift.

- Historien om den hvide fjeldko fra det nordlige Sverige og Finland er en rigtig succeshistorie for NordGen – og os alle sammen. Koen, der blandt andet har den praktiske egenskab, at den selv går hjem, når den skal malkes, var på vej til at forsvinde. Og når dyrene er væk, er de væk for altid.

- Redningen kan være et af vores tidligere netværksprojekter, NordMilk, som går ud på at finde anvendelsesområder for koen, som gør at produktion lønner sig for landmanden, så han vælger den lille, truede ko-race, der giver mindre mælk end de moderne racer med højt afkast. Bevarelse af ra-

Græsdyrkning er et vigtigt element i det nordiske landbrug. Græsarealer, der sås regelmæssigt, dækker over 40 pct. af landbrugsarealet i både Sverige og Norge. Billedet viser frø af rødkløver, lucerne og hvidkløver fra NordGens samling.

NordGens kartoffelsamling indeholder 95 kartoffelsorter. Det er umuligt at bevare kartoffelsorter med frø uden at ændre plantens egenskaber. Derfor bevares kartoflerne i stedet som levende planter, såkaldte kloner, i reagensglas.

cen giver mening, fordi fjeldkoens mælk har en fin kvalitet og et særligt protein, der betyder, at man får meget og fremragende ost ud af en liter mælk.

Den vigtige Kalmar-deklaration

De nordiske lande dannede allerede i 1979 en fælles genbank for planter. Som noget helt unikt vedtog de nordiske lande Kalmar-deklarationen i 2003, som siger at frø i genbanken tilhører os alle sammen og er under nordisk forvaltning.

- De internationale konventioner siger ellers, at genetiske ressourcer er nationalstaternes suveræne rettighed på linje med råstoffer som guld og kul. Men i Norden har vi besluttet, at vi giver adgang til alle genetiske ressourcer i Frøbanken i NordGen. Det er helt unikt på verdensplan, at vi gør det i fællesskab. Jeg tror, at hele baggrunden for dette fællesskab skyldes, at vi har så stor tillid til hinanden i Norden. Det er jo et udbredt nordisk fænomen, at vi ikke som udgangspunkt forventer at blive snydt.

I 1984 etablerede man en nordisk genbank til

også at omfatte husdyr. Opgaven består i at udarbejde bevaringsstrategier og bæredygtighed i husdyravl, som eksempelvis med fjeldkoen eller den færøske pony.

Svimlende 35.000 forskellige frø

Så sent som i 2008 blev NordGen formelt dannet og har i dag 35.000 frøsorter, heraf alene 7300 grøntsager, som enten opbevares i fryserne i Alnarp eller befinder sig dybt inde i fjeldet i den globale sikkerhedsbank, Frøhvelvet på Svalbard, som også opbevarer frø fra de fleste af verdens 1700 genbanker. NordGen har det operationelle ansvar for frøene, der opbevares i Frøhvelvet i et samarbejde med Norges Landbrugs- og Fødevaremini-

sterium og den internationale organisation Crop Trust.

NordGen kan i henhold til internationale konventioner ikke sælge frø. Hvert år har NordGen en del overskudsfrø fra den årlige frøproduktion af unikke planter. Disse overskudsfrø kan man i visse perioder bestille mod en mindre donation, der bidrager til administration og porto. Ligesom NordGen tilbyder guidede ture i sommerhalvåret, frøgavepakker og meget mere. Perioderne ses på hjemmesiden nordgen.org. Men især er bestillingerne til forskning og erhverv vokset med 90 pct. i de seneste to år. Lise Lykke Steffensen er ikke i tvivl, om årsagen.

– Efterspørgslen kommer i høj grad fra de mange klima- og biodiversitetsprojekter, som heldigvis vokser frem i Norden. De fleste af dem har brug for vores viden og frø. Vi oplever i det hele taget en enorm interesse fra fagfolk. Det gælder også skovekspertene, som vi forsøger at binde sammen gennem to årlige temadage på lokalsprogene.

I det 20. århundrede faldt antallet af landracer blandt kvæg i de nordiske lande kraftigt til fordel for internationale kommercielle racer. Et nordisk ko-landrace-projekt sigter mod at øge offentlighedens bevidsthed om landracers betydning for kulturarven og skal synliggøre deres betydning som genetiske ressourcer.

Vi har plads til 100 på hver konference, som altid overtegnes på ret kort tid, siger Lise Lykke Steffensen.

Med den voksende interesse for vores fremtidige spisekammer, er NordGen næppe en velbevaret en hemmelig meget længere.

eø

Fotos: NordGen. Mere viden: nordgen.org

Den skandinaviske familieterapeut

Hun har været optaget af en skandinavisk offentlighed i mange år, men har savnet en platform, hvor den kan folde sig ud. Nu er det lykkedes med den første skandinaviske radioserie i alle tre lande. Vi møder ophavskvinden.

Hilde Sandvik elsker samtalen. Som journalist lever hun af den. For år tilbage som kultureddaktør på Bergens Tidende og som nu, hvor hun har succes med podcastserien 'Norsken, svensken og dansken'.

På Bergens Tidende lykkedes det at fremelske noget, der lignede en skandinavisk offentlighed, ved at sætte fællesnordiske emner på dagsordenen. Senere oprettede hun et netmagasinet broen.xyz, men der manglede noget

- Det er ikke så lidt af en sensation, at vi har fået de tre public service-stationer til at sende vores nordiske program. Det er aldrig sket før, siger Hilde Sandvik, hvis nordiske cv tæller tre år som næstformand for Foreningen Norden i Norge, hvor hun fortsat er medlem. Foto: Eivind Senneset.

- Samtalen manglede! Det er jo muligt at tale sammen i Norden og alle spørgsmål bliver mere interessante, hvis man bringer et naboland ind i samtalen. Jeg fik mit eget talkshow i Litteraturhuset i Bergen og oplevede virkelig efterspørgsel på skandinavisk indhold.

Det forbudte ord

- For godt et år siden kom chefen for P2 fra NRK og foreslog at producere noget lignende til radio – og dermed blev 'Nor-

sken, svensken og dansken' født med et fast panel bestående af danske Hassan Preisler, svenske Åsa Linderborg og mig selv. Målet er at vi bliver mere kendt med vore nabolande. Når vi kender hinanden, opstår tilliden, som er så væsentlig for sammenhængskraften i alle samfund.

Programmet sendes hver uge som podcast på NRK, SVT og på DR og til trods for at det ikke indgår i sendefladen, har programmet store lyttertal. Omkring 100.000 i Norge, 80.000 i Sverige og et ukendt antal i Danmark, idet DR ikke måler lyttertal på podcasts – og i øvrigt heller ikke betaler for programmet, i modsætning til de to andre medievirksomheder.

Hilde Sandvik og hendes to medværter har nu sendt flere end 50 udsendelser med flere hundrede temaer og har gjort sig helt unikke erfaringer om, hvad der kan samle og interessere bredt i de tre lande. Blandt emnerne har været valg i Grønland, abort, ytringsfrihed, Donald Trump, statsborgerskab, ironi og naturligvis corona og MeToo.

Debat om debatten

Vi bruger naturligvis lang tid på at diskutere, hvad vi skal beskæftige os med. En stor sag i Danmark viser sig ofte let at kunne overføres til Sverige eller Norge – og omvendt. Tit tager vi fat i emner, som en eller flere af os har erfaring med. Vi har erfaret, at selve debatten og debatklimate er noget man ofte diskuterer i alle tre lande – og derfor gør vi det også. Vi er jo repræsentanter for vore egne lande og har fordomme som alle andre. Åsa hævder for eksempel, at I er så nationalistiske i Danmark!

Hilde Sandvik får som tilrettelægger af udsendelserne førstehåndsindtryk af aktuelle forskelle og ligheder mellem befolkningerne.

- Vi udfordrer naturligvis grænserne for, hvad man kan snakke om. I forbindelse med en debat om grænser for, hvad som kan siges og ikke, refererede vi til en sag om en forelæser ved et svensk universitet, som fik spørgsmål fra studenterne om, hvad de skulle søge på for at finde racisme i gamle tekster. Forelæseren brugte n-ordet og blev kaldt ind til samtale hos rektor. Da vi citerede denne historie, blev programmet klippet i Sverige og vores svenske vært, Åsa, sagde, at hun var overrasket over, at SVR i det hele taget accepterede at tage programmet ind.

Frem eller tilbage?

Hvordan ser Hilde Sandvik på det nordiske samarbejde i almindelighed. Hvor bevæger det sig hen?

- Det er klart for enhver, at corona har sat samarbejdet på politisk prøve. Det er skadeligt. På den anden side er der andre tendenser, som peger i den modsatte retning. Jeg fornemmer klart, at den folkelige interesse for hinanden i Norden er stigende. Reaktionen på vores program, og dem er der mange af, tyder på det. Jeg synes også, at det er værd at bemærke, hvor meget nordiske tv-serier ses i de andre lande. Serierne giver os en fin fornemmelse af, hvor vi er i forhold til hinanden.

- Jeg synes også, at der er mange nordiske institutioner, som er gode til at dokumentere og synliggøre værdien og nytten af nordisk samarbejde. Jo, der er meget at hente ved at lære hinanden bedre at kende – og det går op for flere og flere. Jeg håber, at 'Norsken, svensken og dansken' kan bidrage til den tendens, siger den skandinaviske familietераapeut.

eø

Samarbejdet i Øresundsregionen er betydeligt, men slet ikke så omfattende, som det var spået ved broens åbning. Faktisk fortøner det sig en smule i disse år. Foto: Hasanov Jeyhun

Tema: Samarbejdet omkring Øresund

Vi kigger Øresundssamarbejdet efter i sømmene

Øresund har historisk både samlet og delt Danmark og Sverige.

I nyere tid begyndte det formelle samarbejde for 25 år siden, da entreprenørkontrakterne for den faste forbindelse blev indgået, og det nåede en foreløbig kulmination med åbningen af Øresundsforbindingen i 2000. Det var ikke kun en vej og en jernbane, der blev indviet. Det var også en ide, der blev til virkelighed. En ide om et arbejdsmarked på næsten fire millioner mennesker, der skulle få Øresundsregionen til at smelte sammen uden nævneværdige grænsehindringer og andre barrierer for arbejdskraft. Også forskning og studerende skulle flyde frit over grænserne.

Men det har været op ad bakke for samarbejdet. Både pendlingen og bosætningen på tværs af sundet falder og der er endnu ingen reel politisk vilje til at forbedre trafikforholdene.

For fem år siden dannedes samarbejdsnetværket Greater Copenhagen som afløser for Øresundskomiteén og trods flere kriser undervejs, er

der blandt regionens politikere stor forhåbning til dette økonomiske erhvervssamarbejde.

Nordiske ser i dette tema både på *regionen* Greater Copenhagen og på *organisationen* af samme navn; hvordan har det udviklet sig, hvad er status, hvilke barrierer tumler aktørerne med og hvilke sejre bryster de sig af?

På nationalt plan møder vi Mr. Nordic, Bertel Haarder, som taler både varmt og kritisk om nordisk samarbejde i almindelighed og Øresundssamarbejdet i særdeleshed.

Vi taler naturligvis også med både den danske direktør og den svenske formand for Greater Copenhagen.

Desuden besøger vi den svenske ambassadør i Danmark og får en mere uvildig samarbejdsvurdering fra chefredaktøren på Helsingør Dagblad.

Endelig spørger vi to borgmestre fra hver sin del af hovedstadsregionen om deres udbytte af Greater Copenhagen og Øresundssamarbejdet. eø

Hvad blev der af regionernes Europa?

Vi indleder temaet om Øresundssamarbejdet hos den magtfulde formand for Region Skåne og Greater Copenhagen, Carl-Johan Sonesson. Han har det ikke spor svært med at være indlemmet i Greater Copenhagen, for ude i verden er der ikke et øje, som kender Skåne.

Carl-Johan Sonesson er udråbt til en af de 100 mest indflydelsesrige personer i den svenske sygehus- og sundhedssektor. Han blev valgt ind i Skånes regionsstyrelse som 20-årig og i dag er han ikke blot formand for regionen, men også for Greater Copenhagen (GC) med dets 85 kommuner og fire regioner som medlemmer. Carl-Johan Sonesson er trods sine blot 43 år en af de mest erfarne politikere i Øresundsregionen og derfor møder vi ham for at forstå, hvad GC egentlig er for noget.

- Jeg synes først og fremmest, at det skal være let og ukompliceret at bo og færdes i regionen. Derfor skal vi have så lidt grænse som muligt, og her tænker jeg ikke blot de fysiske grænser. Det skal også være simpelt at arbejde på den ene side af Øresund og bo på den anden. Det er vores opgave i GC at gøre livet lettere for alle os, som gerne vil færdes på kryds og tværs i hele Greater Copenhagen-regionen, hvad enten vi er turister, erhvervsaktive eller borgere.

Husk os i Skåne!

Hvordan var det for jer på den svenske side at acceptere betegnelsen Greater Copenhagen?

- For mig var det ikke svært. København er min hovedstad på linje med Stockholm. Jeg er tæt knyttet til Danmark og er kommet meget i Danmark gennem hele livet. Det handler jo om vores ansigt udadtil. Vi skal jo ikke skifte hverken identitet eller stednavn. Skåne er Skåne og Sjælland er Sjælland.

Nej, det handler om, at Skåne er der ingen, der kender i Asien, mens alle kender København. Det handler om økonomisk vækst gennem investeringer i regionen og motoren for tilvækst ligger i København. I den sammenhæng er vi lillebror i Skåne og derfor er det under Københavner-flaget, at vi skal *brandes* internationalt. Det har vi også nytte af i Skåne. Især hvis vi husker, at Skåne skal have lidt hjælp, lyder det fra den skånske regionsformand, som eksempelvis peger på at regionens turispakker bør indeholde besøg og ophold også i Skåne.

- Vi fik broen mellem os for mere end 20 år siden. Var den ikke det store gennembrud?

- Jo, god infrastruktur er en vigtig forudsætning for, at vi kan nedbryde de mange barrierer, der fortsat lægger en dæmper på samarbejdet i regionen. Og jo, broen var et gennembrud. Alle havde store forhåbninger og lydhørheden var stor. Men broen er ikke nok og slet ikke så mange år efter.

- Hvad er jeres topprioritet som næste store skridt?

- Det er helt klart at få etableret en fast forbindelse mellem Helsingør og Helsingborg. Desuden er det vigtigt at få nedsat rejsetiden mellem Malmø og København fra 40 til 20 minutter med en metrolinje. Og så naturligvis én digital billet for hele København og Skåne, som nu heldigvis er på vej til at blive realiseret. Det er alle 89 kommuner i regi-

Formændene for regionerne Skåne og Hovedstaden beklæder aktuelt henholdsvis formandsposten og næstformandsposten i Greater Copenhagen. Her ses de to: Carl-Johan Sonesson, Moderaterne, og Sophie Hæstorp Andersen, Socialdemokraterne. Sidstnævnte stopper på begge poster den 1. juli, hvor hun vil kaste alle sine kræfter ind i kampen om at blive Københavns næste overborgmester. Foto: Peter J. Olsson.

onssamarbejdet enige om, og det er jeg ikke så lidt stolt af, at vi har kunnet samles om. Det er en sejr for samarbejdet.

Møder mellem mennesker skaber resultater

- Hvad er du mest stolt af som formand for GC?

- At vi overhovedet har etableret et forum, hvor alle regionspolitikere mødes fire-fem gange om året. Det har stor værdi, at vi mødes og kender hinanden. Det er ikke bare mine møder med Sophie Hæstorp Andersen, men alle de mange hundrede samarbejder, der er opstået af at blive inspireret af hinandens erfaringer. Erfaringer som udmønter sig i for eksempel et tæt samarbejde mellem Rigshospitalet og Malmö-Lunds Sygehus.

- Hvad er de største barrierer for øget samarbejde i regionen?

- Udover de trafikale begrænsninger er de ulige regler på individniveau meget hæmmende for udviklingen. På skatte-, pensions- og socialområdet er de højst forskelligartede regler ødelæggende. Ja, vi har end ikke skoleferier på samme tid. Og så er der jo grænsekontrollen.

- Som jo skyldes corona, ikke?

- Ikke kun. De seneste fem-seks år har de nationale politikere indført stadig mere grænsekontrol. Først med henvisning til kriminalitetsbekæmpelse, siden til flygtningestrømme og ja, nu er det coronasmitten, som ikke blot lægger en dæmper på alle samfundsaktiviteter, men i særlig grad hæmmer integrationen mellem vore to lande.

- Men er det et livsvilkår, som ingen kan gøre noget ved?

- Nej, det handler grundlæggende om spilleregler. Vi må og skal have samme spilleregler, så vi undgår at lukke grænsen midt i Øresunds hjerte. Jeg er ked af de nationalistiske tankesæt, som blev udviklet efter flygtningekrisen i 2015. Især blev Danmark mere isolationistisk.

Hvor blev regionernes Europa af?

- Vi talte jo for år tilbage meget om regionernes Europa, som indebar at nationalstaterne skulle afgive magt gennem det såkaldte subsidiaritetsprincip, som indebærer, at beslutninger skal træffes på

det lavest mulige niveau. Det er jo en grundlæggende tanke i Den Europæiske Union. Oveni købet indføjet i traktaten.

- Men hvad skete der? Det hele blev mere nationalt og gav endda mindre nordisk samarbejde. Vores regeringer må forstå, at hvis vi skal klare os i konkurrencen, må vi små nordiske lande arbejde sammen. Vi må holde op med at håndhæve national tankegang, regelsæt og grænsekontrol så stærkt og i stedet se fordele i samarbejde i den nordiske region og i regioner indenfor Norden.

- Skrækeksemplet kender de fleste vel, men det må siges igen; EMA, den europæiske lægemiddelstyrelse. Jeg sagde fra starten, at Danmark og Sverige skulle arbejde sammen om København eller Lund i fællesskab. At vi skulle lægge billet ind på etablering i Øresundsregionen. Men regeringerne talte ikke sammen. Danmark sagde København. Sverige sagde Uppsala. Resultatet blev, at Norden ingenting fik. Amsterdam blev valgt.

- Du skyder på regeringerne. Men de 89 kommuner og regioner i GC er vel ikke selv uden indflydelse?

- Nej, men uden national opbakning når vi ikke langt. Både Mette Frederiksen og Stefan Löfven tænker for meget på egne nationer. Men vi hænger sammen i Norden, ikke bare på grund af kultur, værdier og religion. Vi kender hinanden. Sverige har endda været dansk indtil 1658. Det er svært at få de fleste ministre til at forstå værdien af et stærkere regeringssamarbejde, siger Sonesson, men fremhæver som positive undtagelser den svenske infrastrukturminister Tomas Eneroth og den danske trafikminister Benny Engelbrecht som ministre med forståelse for betydning af bedre infrastruktur omkring Øresund.

Bertel Haarder er en stor drivkraft

- Hvem vil du i øvrigt pege på som væsentlige aktører i samarbejdet omkring Øresund?

- Måske allermest Bertel Haarder. Hans engagement betyder meget, han er en betydelig drivkraft ikke bare for nordisk samarbejde, men også for regionssamarbejdet ved Øresund. Og så har han stor autoritet og nyder respekt i de fleste politiske lejre.

- Justitsminister Nick Hækkerup i Danmark og indenrigsminister Mikael Damberg i Sverige har

ansvar for grænserne og spiller derfor også en stor, en lidt for stor, rolle. Dertil kommer overborgmester Lars Weiss i København og hans Malmö-kollega Katrin Stjernfeldt Jammeh. Og endelig er min kollega i Region Hovedstaden, Sophie Hæstorp Andersen, en nøglespiller i samarbejdet.

- Hvorfor er det så, at de ikke alle sammen kan se fordelene ved at samarbejde i regionen?

- Jeg har jo forklaret flere grunde til at det går trægt, men jeg tror stadig på, at vi efter corona kan få fremelsket den kultur, den politiske tankegang, der indtænker regionale samarbejder. Både hele Norden som én region og Greater Copenhagen som en anden.

Charters er vigtige, men papirer gør det ikke alene

- Vi har i GC lagt grunden til et tættere samarbejde over Øresund i form af tre aftaler, charters, om arbejdsmarked, trafik og et grønt charter. Arbejdsmarkedschartret er især skabt, fordi Københavns tidligere overborgmester Frank Jensen drev det frem. Trafikchartret har solide aftryk fra Dansk In-

dustri og Svenskt Näringsliv, og det grønne charter er i høj grad skabt af Region Sjællands formand Heino Knudsen. Alle tre papirer indeholder stærke intentioner om et samarbejde, der kan øge væksten i regionen, men jeg erkender også, at nok så mange hensigtserklæringer og flotte formuleringer ikke hjælper i sig selv. Derfor skal vi også til at se kritisk på, hvordan vi arbejder, og have fokus på at krydse af, når vi når målene. Det er ikke tid til flere papirer. Nu skal vi i højere grad bruge vores viden og analyser til at opnå konkrete resultater, lyder det fra Carl-Johan Sonesson.

For ham er nordisk samarbejde mellem nationerne ikke bare afgørende for, at vi kan klare os i den globale konkurrence. Det er også livsvigtigt.

- Sikkerhedspolitik er verden mere usikker end i mange år. Terrorisme kan ramme os, hvor som helst, når som helst. Efter jerntæppets fald i 1989 har vi været lovlig naive og tror, at intet kan ødelægge Norden. Men der kan komme nye kriser, og ingen kan vel påstå, at vi i Norden har været særlig gode til at samarbejde under corona. Derfor vil jeg kraftigt opfordre regeringerne til at sætte skub i et krisestrategisk arbejde, siger Sonesson.

Bortset fra topprioriteten, en fast Helsingør-Helsingborg-forbindelse, kæmper Sonesson og GC for hurtigmetro København-Malmø. I slutningen af maj rykkede en metro et skridt nærmere, da København og Malmø kommuner offentliggjorde en rapport, som dokumenterer en overvældende mængde fordele for miljø, erhvervsliv og forbindelser til resten af Europa, hvis metroen etableres. Det vil i givet fald blive gennem en tunnel under Øresund.

Pris: 30 mia. kr. Klar: 2035. Foto af den eksisterende metro på strækningen til Københavns Lufthavn: Nicolai Perjesi.

Tætte naboer: Fra Marienlyst Slot i Helsingør mod Helsingborg. Foto: Chris Berg.

Tilfældige svenskere er blevet kaldt smittebomber på gaden i Helsingør. Dét er ikke godt naboskab, siger Peter Hagmund, som peger på, at Øresundssamarbejdet fik sit første knæk med flygtningekrisen i 2015 og nu det andet tilbageslag med coronapandemien.

Begejstringen der blegnede

I spidsen for Helsingør Dagblad sidder en chefredaktør, som til tider har svært ved at se den positive udvikling i Øresundssamarbejdet.

Peter Hagmund er chefredaktør for Helsingør Dagblad og fra denne udkigspost har han det bedst mulige udsyn ned gennem Øresund.

Det han ser, er ikke helt så rosenrødt som de beretninger, vi hører fra mange af de andre iagttagere og aktører i dette tema af Nordiske.

Men det begyndte godt.

- Begejstringen var jo enorm, da Øresundsbroen blev indviet for mere end 20 år siden. I dag er det imidlertid sjældent at høre såkaldt almindelige mennesker lovprise Øresundssamarbejdet. Eksempelvis er der i vores område en del folkelig mod-

stand mod den påtænkte faste forbindelse mellem Helsingør og Helsingborg. Folk ser simpelthen ingen grund til at knytte landene tættere sammen, end de allerede er.

- Politikere og erhvervsfolk har i skåltalerne en tendens til at tale samarbejdet op, men i realiteten sker der for lidt. Vi er stadig meget langt fra at være smeltet sammen til én region - eksempelvis er antallet af danskere, der flytter over sundet, faldet dramatisk i det seneste årti, påpeger han.

Corona har været en stopklods

Han mener, at samarbejdet fik et knæk, da svenskerne under flygtningekrisen i 2015 indførte paskontrol.

- Og den løbske coronapandemi i Sverige har ikke gjort det bedre. I Helsingør har vi haft eksempler på, at tilfældige svenskere på gaden i Helsingør er blevet kaldt smittebomber eller er blevet chikaneret på gaden. Dét er ikke godt naboskab, siger han.

Charlotte Wrangberg har ikke tidligere arbejdet med nordiske spørgsmål, men hun kender Danmark særdeles godt. Og hun er meget opmærksom på ikke at pådrage sig den klassiske ambassadørskade med at få for *megen* forståelse for værtslandets standpunkter. Foto: Johan Wessmann.

Ambassadør for Sverige - Øresund

Af Thea Wiborg

Charlotte Wrangberg, Sverige ambassadør i Danmark, voksede op i Skåne og tilbragte meget tid i Danmark i sin barndom og ungdom. Hun ønsker, at ambassaden skal ses som en platform for Øresundsspørgsmål såvel som svensk-danske relationer.

I Amaliegade i København ligger Sveriges ambassades kontor i en bankejendom fra 1960'erne. For enden af en lang korridor, klædt med mørke træpaneler, tager den nye ambassadør imod på sit kontor, hvor hun har siddet siden september.

I løbet af den første tid har hun fokuseret på at lære personalet og rutinerne på ambassaden at kende, og nu er hun i færd med at orientere sig mere udad og skabe kontakter med omverdenen.

– Jeg er begyndt med at mødes med andre ambassadører, forskellige organisationer og selvfølgelig det danske udenrigsministerium. Det er det første. Så er det vigtigt at sprede sig mere og mere og udvide kontaktområderne, og jeg vil sandsynligvis også komme til Malmø og Lund, siger Charlotte Wrangberg med et smil.

Som ambassadør i en grænseregion ser hun lidt bredere på opgaven.

– Det er specielt at være ambassadør i en grænseregion. Ofte er det kun spørgsmålene på nationalt plan, der arbejdes med, men her er de lokale og regionale spørgsmål lige så vigtige, vil jeg hævde. Jeg kan muligvis også bidrage til en forståelse af grænseregionen, men skal selvfølgelig have den indstilling, der er bedst for Sverige.

– De nordiske spørgsmål omkring grænsehindre og Øresundssamarbejdet er vigtige. Med hensyn til både de dansk-svenske forbindelser og Øresundsregionen ønsker jeg, at ambassaden skal være et forum og en platform for disse samarbejdsspørgsmål, siger Charlotte Wrangberg.

Det dansk-svenske samarbejde under coronakrisen

I løbet af foråret med coronakrisen har den dansk-svenske relation til tider syntes at være anstrengt. Flere har udtrykt bekymring over samarbejdet. Hvordan ser den nye ambassadør på, hvordan coronakrisen har påvirket samarbejdet?

– Først må jeg sige, at Sverige og Danmark har og altid har haft en meget god relation. Men vi har set i løbet af denne tid, at nogle spørgsmål har været komplicerede. Det vigtige nu er, at vi skal kigge fremad og sikre, at vi i lignende kriser ikke ender i en tilsvarende situation, siger Charlotte Wrangberg og understreger, at den svenske regering har foreslået en form for nordisk grænsesamarbejds-

model. Noget, som Grænsehindringsrådet nu vil fremlægge et forslag til.

– Den model ville betyde, at vi i lignende situationer har en dialog og ser efter alternative løsninger, og hvis der ikke er alternativer til restriktioner, hvordan kan vi gøre dem så begrænsede som muligt.

Og Charlotte Wrangberg mener, at der er sket en ændring.

– Det ser bedre ud nu. Der er ingen koordinering, men der er trods alt en god udveksling af information.

For regionen er det meget vigtigt at håndtere grænsespørgsmål, mener hun.

– Dybest set handler det om tiltro og tillid. Skal man være i stand til at slå sig ned og drive en forretning og pendle over grænsen, skal man kunne føle tillid til at man kan bo og arbejde i en region.

– Jeg vil sige, at forholdet mellem regering, borgere, virksomheder, organisationer, universiteter og så videre er urokkeligt. Men hvis grænsespørgsmålene ikke håndteres godt, er der i det lange løb en risiko for, at tilliden mindskes.

Har haft hele verden som arbejdsområde

Charlotte Wrangberg blev født i Simrishamn, voksede op i Tomelilla og studerede i Lund. Og både som barn og ung tilbragte hun meget tid i København.

– Jeg har positive minder om at tage til Tivoli eller Zoo. Vi startede med togfærger fra Malmöhus og senere flyvebådene. Første gang jeg krydsede broen med min familie var et stort og følelsesladet øjeblik.

Hun havde fulgt debatten før brobeslutningen som journalist på Kvällsposten. Charlotte Wrangberg begyndte sin journalistiske karriere med at rapportere om indenrigspolitik, men skrev derefter mere om udenrigspolitik og besluttede så at skifte karriere og arbejde mere med udenrigsspørgsmål. Hun blev optaget på det svenske udenrigsministeries diplomatiske program og begyndte sin karriere som diplomat, hvilket blandt andet har ført hende til Madrid, Pretoria og Mexico City og som ambassadør til Athen og Buenos Aires. Hun har også været vicechef for udenrigsministeriets konsulære- og civilretslige enhed og protokolchef.

– Det er lettere at arbejde i et land, der er tæt på en selv og Sverige. Det kan være sværere at skabe

Foto: Nicolai Perjesi.

relationer, hvis man bevæger sig på helt forskellige niveauer. Vi har nær tilgang til danskerne, så vi behøver ikke gå omveje, siger Charlotte Wrangberg.

– Men jeg skal måske i nogle sammenhænge være opmærksom på ikke at få for meget forståelse for forskellige danske holdninger. Der er altid en risiko for, at du som diplomat gradvist får for meget forståelse for værtslandets forskellige standpunkter og muligvis er risikoen større i et naboland. Men man er jo bevidst om det. Samtidig er det vigtigt at følge og rapportere om den indenrigspolitiske udvikling og bidrage til at forklare den danske debat og holdninger derhjemme. Det er vigtigt at finde den rette balance i sin forståelse, forklarer hun.

Mange muligheder for samarbejde mellem landene

Charlotte Wrangberg ser mange områder, hvor Danmark og Sverige er ligesindede og kan samarbejde: EU-spørgsmål, menneskerettigheder, klimaet, Arktis, FN-spørgsmål og flere andre udenrigspolitiske spørgsmål.

– Den danske udenrigsminister ønsker at udvikle en ny værdidrevet udenrigspolitisk strategi. Det ser vi meget frem til, og vi føler, at Danmark og Sverige vil kunne komme endnu tættere på hinanden. Et spørgsmål, der er blevet endnu mere relevant inden for EU, er det såkaldte retsstatsprincip, hvor vi skal undersøge og overvåge udviklingen af retsstatsprincippet i forskellige lande og det er typisk

et spørgsmål, hvor vi ligger tæt på Danmark, siger Charlotte Wrangberg.

Selvfølgelig er det nordiske samarbejde også vigtigt. Charlotte Wrangberg har ikke selv arbejdet med nordiske spørgsmål, men hun mener, at samarbejdet har været taget for givet i mange år. Nu er værdien af det nordiske samarbejde blevet mere tydeligt, mener hun.

– De nordiske lande har jo en vision om at blive verdens mest integrerede og bæredygtige region inden 2030. Dette er et overordnet mål og i mange henseender siger min regering normalt, at det nordiske samarbejde aldrig har været vigtigere.

Derudover ser hun, at Sverige i øjeblikket ser mere og mere på Danmark.

– Dette gælder inden for mange forskellige områder, hvor vi mærker, at der er større interesse. Det kan f.eks. være politireformer, velfærdsreformer eller arbejdsmarkedslovgivning. Vi har meget at lære af hinanden. Selvfølgelig er ambassadens fokus ikke kun på politiske spørgsmål. Erhvervsfremme er også en vigtig del af ambassadens arbejde. – Danmark er Sveriges femte største eksportland. Så det går jo godt, men der er ikke noget, der ikke kan blive bedre. En femtedel af de udenlandske virksomheder i Danmark er svenskejede og tilsammen har de lidt over 66.000 ansatte. Det har jo en stor indflydelse på det danske erhvervsliv, konstaterer Charlotte Wrangberg.

Thea Wiborg er senioranalytiker på News Oresund.

Hvad siger kommunerne om samarbejdet?

Greater Copenhagen er den ramme, som kommuner og regioner primært arbejder inden for, når de vil styrke Øresundssamarbejdet. Er de tilfredse?

Greater Copenhagen består af 85 kommuner og fire regioner, som alle bidrager politisk og økonomisk til at organisationen kan få gennemslagskraft. Men hvordan ser kommunerne på nytteværdien af medlemskabet?

Nordiske har spurgt to borgmestre fra hver sit hjørne af hovedstadsregionen, begge socialdemokrater, Steen Christiansen fra Albertslund og Kirsten Jensen fra Hillerød:

Kirsten Jensen, borgmester, Hillerød:

- For mig er Greater Copenhagen forståelsen af, at vi med verdens øjne tilhører en metropol; Malmø og den danske hovedstad, som vi med omgivende kommuner kalder Greater Copenhagen. Vi er en metropol blandt de andre metropoler på kloden, som vi forholder os til; måske mere end vi forholder os til lande.

- I samarbejdet ser vi på det, som gavner hinanden, og det smukke er, at vi netop hos os spænder over to lande. Vi rummer hinanden mere og undrer os stadig mindre over al den færden på kryds og tværs af Øresund. Det er til gavn for velfærd og velfærdsudvikling, at vi ser området som et fælles arbejdsmarked, et fælles uddannelsessted, et

fælles marked og overvejer udvikling af vores fælles infrastruktur – når internationale virksomheder får øje på det samarbejde, styrker det deres interesse for at investere hos os.

Steen Christiansen, borgmester, Albertslund:

Greater Copenhagen skal være den førende skandinaviske metropol, der tiltrækker

virksomheder inden for cleantech og life science, der skaber grøn vækst og velstand. Det er en unik metropol med højtuddannet arbejdskraft, effektiv infrastruktur, moderne og levedygtigt miljø – og et fælles arbejdsmarked på tværs af landegrænser. Samlet giver det en tiltrækningskraft for internationale virksomheder, som også kommer kommuner som Albertslund til gode i fremtiden.

Kirsten Jensen, borgmester, Hillerød.

Steen Christiansen, borgmester, Albertslund.

Enormt potentiale, som slet ikke udnyttes

Øresundsregionen skal blive en supermetropol. Det er målet for Greater Copenhagen, hvis direktør tydeligt ser mulighederne, men har sværere ved at acceptere, at det dansk-svenske samarbejde står i stampe.

Direktør for Greater Copenhagen, Tue David Bak, blev for godt et år siden ansat til at sætte ekstra skub i det økonomiske vækstsamarbejde omkring Øresund – og mindre på det brede samarbejde, som forløberen Øresundskomiteén stod for.

- Øresundskomiteén havde et bredere sigte og vel også for bredt sigte til at kunne opnå vedvarende resultater. Man lavede en del kultursamarbejde, og jeg siger ikke, at kultur er uvæsentlig, tværtimod, men det er bare ikke vores fokusområde.

- Hvad er da jeres område?

- Vores primære fokus er på arbejdsmarked, infrastruktur og grøn omstilling. Vi arbejder med vækst, velfærd og arbejdspladser, og vi samarbejder internt med medlemmerne og skaber alliancer med vidensinstitutioner, virksomheder og myndigheder, regionalt og internationalt. I mine øjne faciliterer og styrer vi en forbilledlig og unik samtale, som ellers ikke ville have fundet sted.

- Lad mig give tre konkrete eksempler på, hvad denne samtale kan udrette, og hvor vi har spillet en formidlende og koordinerende rolle. Lyngby har Danmarks Tekniske Universitet med 12.000 studerende, Lunds Universitet har 40.000. Begge universiteter er meget attraktive og det skyldes blandt andet, at vi har bidraget til at udvikle nærmiljøer omkring universiteterne.

- Vi har også bidraget til at arbejdsformidlingerne i Helsingør og Helsingborg har et meget tæt samarbejde. Vi er faktisk godt i gang med en proces, hvor de to regioners arbejdsmarked parrer sig med hinanden i den forstand, at Københavnsområdet

- Vi har haft lidt for meget venskabsbysamarbejde, lidt for mange høflighedsvisitter og lidt for mange borgmesterfrokoster. De kan jo være værdifulde for de involverede, men bragte ikke megen vækst og grøn omstilling til regionen. Det har vi brug for nu, siger Tue David Bak. 'Vækstfoto' af Nordhavn i København. Foto: Nicolai Perjesi.

det har brug for arbejdskraft i mange faggrupper, som Skåne, med Sveriges højeste arbejdsløshed, godt kan levere arbejdskraft til.

- Det tredje eksempel er et samarbejde mellem de to største kommuner i vores samarbejde, København og Malmö, om World Pride Games i august i år. Også her har vi en faciliterende rolle.

Samarbejdets indlysende fordele

Ifølge Tue David Bak er der et enormt potentiale i at de 85 kommuner i Greater Copenhagen samarbejder.

- Der foregår masser af udvikling inden for grøn omstilling i kommunerne med tilsammen over fire millioner indbyggere. Det er mærkeligt, at samarbejdet er så forholdsvis begrænset.

Det skyldes vel ikke uvilje?

- Jeg tror ikke, at politikere og embedsmænd har set, hvor interessant og udbytterigt det er at udveksle erfaringer kommuner og regioner imellem. Og hvis man har set det, ved man ikke, hvordan man skal nyttiggøre denne viden.

Det er vel jeres opgave at formidle nytteværdien, så udnyttelsen bliver indlysende?

- Netop. Vi kan bedst betragtes som en super-kordinator, som med de rigtige argumenter og den rigtige viden bringer de rigtige aktører sammen i et frugtbart samarbejde. Det er præcis, hvad vi bestræber os på, og det er faktisk noget vi i organisationen er stolte af at kunne gøre på tværs af landegrænsen.

- Men går udviklingen så den rigtige vej?

- Samarbejde kan måles på mange måder, men overordnet set nej. I perioden 2000-2010 voksede integrationen over Øresund eksponentielt. Flere tog over Øresundsbroen efter job og muligheder på den anden side. Det seneste årti er denne udvikling stagneret, grænsebommene er atter gået ned, og pengene til udviklingen af regionen er tørret ind.

Mere skilsmisse end kærlighed

- I skåltaler bliver det gode samarbejde over Øresund ofte fremhævet, men i en situation med skærpede indrejseregler i Danmark og Sverige er der langt mellem skåltalerne. Det dansk-svenske

samarbejde virker desværre ofte mere som en organiseret skilsmisse end en dansk-svensk kærlighedserklæring, lyder det fra Tue David Bak, som håber på større national opmærksomhed på samarbejdet mellem Danmark og Sydsverige, når vi er på den anden side af coronapandemien.

- Det er i grunden forståeligt nok, at de to landes regeringer er optaget af den nationale sammenhængskraft, herunder sammenhængen mellem land og by. Men det er ærgerligt, at det grænseoverskridende nedprioriteres i den tankegang. Især når vi kan dokumentere, hvor meget udbytte erhvervslivet kan få af et intensiveret vækstsamarbejde, siger Tue David Bak og nævner to andre aktører, som også gør hvad de kan for at få regionen op i gear.

- STRING er en spændende organisation, som arbejder på at etablere en grøn megaregion fra Oslo til Hamburg, et område med 14 millioner indbyggere i fire lande.

- Medicon Valley Alliance er et stærkt netværk af 250 medico-virksomheder i regionen, som ser skandinavisk innovation som selve forudsætningen for vækst, lyder det fra Tue David Bak, som også fremhæver et lille, men væsentligt skridt i den rigtige retning, nemlig en betydelig oprustning af Dagens Nyheters Øresundsredaktion fra to til syv journalister i april i år.

Tue David Bak boede som barn i Stockholm, hvor hans mor studerede, og hun blev derefter professor på Göteborgs Universitet og giftede sig med en svensker, som ikke var god til dansk. Derfor blev Tue David Bak nærmest tvunget til at lære sig svensk. Foto: Barbara Alexandersen.

Det nordiske lokomotiv fløjter snart af

Præsidenten for Nordisk Råd i 2021 vil gerne fortsætte i Grænsehindringsrådet, men ellers har Bertel Haarder bebudet sin afgang fra politik. Vi møder indbegrebet af en nordisk politiker, som samtidig er arg kritiker af sløvsind og manglende vilje til samarbejde.

Haarder foran det store maleri på Christiansborg, 'Midnatsstemning ved den grønlandske kyst', 1872, malet af Carl Rasmussen (1841-1893). Foto: Esben Ørberg.

Han er vel det nærmeste man kommer en menneskelig inkarnation af Norden. Det nordiske lokomotiv, som daværende præsident for Nordisk Råd, Hans Wallmark, kaldte Bertel Haarder, da Haarder selv overtog posten for et halvt år siden. Og sandt er det utvivlsomt, at ingen dansk politiker nogensinde har viet så meget af sin politiske energi på Norden og nordisk samarbejde.

Præsidentposten i 2021 er da også den formelle

grund til at Nordiske denne majdag har indfundet sig på Bertel Haarders kontor på Christiansborg, hvor han har huseret for sit parti Venstre i næsten 40 år. Om et par måneder fylder han 77 år og har besluttet at sige farvel til Christiansborg efter næste valg.

Men den egentlige grund til, at vi mødes, er at finde ud af, hvorfor Bertel Haarder på en og samme tid både er bannerfører par excellence og vold-

Schleswig-Holstein Tysklands ægte nord

Mange lægger mærke til Norden. Som her, hvor vi ser Schleswig-Holsteins nye logo.

som kritiker af det nordiske samarbejde, når det svigter.

Den man elsker...

Hvordan kan man både være Mr. Nordic, som Karen Ellemann har døbt sin partifælle, og være den evige terrier, som langer ud efter samarbejdet?

- Det er jo netop derfor! Jeg er vokset op med nordisk sindelag i det dansk-tyske grænseland, hvor man er mere nordisk end noget andet sted, og derfor piner det mig at se så mange oplagte samarbejdsmuligheder gå til spilde. Den private sektor i Norden kan finde ud af det, men den offentlige sektor ænser ikke, at de bedste løsninger ofte ligger i et nordisk naboland, og at vore nordiske venner gerne deler ud af dem.

Haarder kan tale i timevis om samarbejdsfordele og deres manglende udnyttelse og man må medgive ham, at han underbygger med så mange eksempler, at det forekommer mærkeligt, at samarbejdet ikke er nået længere siden underskrivelsen af Helsingforsaftalen for snart 60 år siden.

Du har haft årtiers indflydelse i både Nordisk Råd, i Folketinget og på talrige ministerposter. Hvorfor kan du så ikke diske op med flere resultater?

- Det skal jeg sige dig! Det er mangel på politisk vilje. Et af de mere bizarre eksempler stammer fra hele to af mine ministerperioder. Da jeg var nordisk samarbejdsminister, bad jeg den danske sundhedsminister om at åbne for at svenske social- og sundhedsassistenter kunne komme til Danmark og udfylde et behov for arbejdskraft. Men nej, det var ikke muligt. Det lavede jeg så om på, da jeg tre måneder senere selv blev sundhedsminister. Men se, om det ikke fik en ende, da jeg gik af! Angiveligt fordi embedsmændene mente, at der var for stor forskel på de to landes uddannelser. Men det vidste de enkelte plejehjemsledere da godt og ingen tvang dem til at ansætte svenskere. Det drejede sig ikke om en rettighed, men om en mulighed, og fagforeningen reagerede ikke imod min beslutning.

Har du nyere eksempler på, at du løber panden mod en mur?

- Helt aktuelt har vi under coronapandemien haft ti tusind pendlere over Øresund, som er nødt til at arbejde hjemme i Danmark og derfor beskattes dobbelt og højere end normalt. Det er åbenlyst urimeligt. De hjemmearbejdende burde blive beskattet som om, de arbejder ude. Sådan er det blevet løst med hensyn til socialforsikring. Men ikke, når det gælder skat. Derfor har jeg nu kaldt skatteminister Morten Bødskov i samråd. Han har været alt for længe om at løse problemet!

Regeringerne undviger

I coronatiden har Haarder kritiseret de nordiske lande for nærmest at lukke grænserne mod hinanden siden marts sidste år, hvor han netop var blevet formand for Grænsehindringsrådet.

- I min korte formandstid har grænsehindringer hobet sig op og der er en udbredt erkendelse af, at her har det nordiske samarbejde svigtet. Regeringerne erkender det ikke, men parlamentarikerne har et større klarsyn. Det er flovt og uacceptabelt, at det nordiske samarbejde sander til netop i en situation, hvor vi burde lære af hinanden som aldrig før.

- Noget af det, der skuffer mig mest, er, at de nordiske netværk ikke er blevet udnyttet under corona. Tag skolerne i Norge, som har været åbne. I Danmark har vi end ikke kunnet få en beregning på konsekvenserne. Hvorfor har vi ikke interesseret os for de norske erfaringer? Hvorfor interesserer vi os i det hele taget så lidt for de andre landes løsninger i Norden, selv når vi har brug for dem i en krisetid?

Haarder har sammen med vicepræsidenten, Annette Lind (S), og Nordisk Råds Præsidium besluttet, at læring af corona bliver temaet for mødet med statsministrene på Nordisk Råds session i København i november. Men han understreger, at den manglende interesse for gensidig inspiration ikke blot er et fænomen i smitteperioden – og at den netop gælder begge veje.

- Den manglende interesse gælder sandelig også i Norge. Her ville Højre indføre frit sygehusvalg, som vi jo har haft i Danmark i mange år, hvilket nærmest ikke blev nævnt i debatten. Hvorfor ikke? Jeg spurgte en anerkendt norsk journalist, som hviskede: I Norge er man ligeglad med, hvad der virker i Danmark!

2011: Haarder overrækker Nordisk Råds Filmpris til instruktøren af filmen 'Svinalängorna', Pernilla August. Foto: Magnus Fröderberg.

Hvor er det nordiske id-system blevet af?

Haarder erkender, at der er store digitale barrierer i Norden, som ikke ligefrem er befordrende for et styrket samarbejde.

- Jeg har nævnt skatteområdet, men der er andre områder, hvor en harmonisering af apps og an-

dre teknologiske løsninger vil give en stor nordisk merværdi. Hvorfor kan man endnu ikke betale med sin mobile pay app i et andet nordisk land, når man dog kan bruge sit kreditkort? Hvorfor kan apoteker ikke finde recepter på nettet i de andre nordiske lande? Og hvorfor står et fælles elektronisk id-system i stampe til stor ulempe for 10.000 danske og 12.000 norske fritidshusejere i Sverige?

Det handler vel også om økonomisk vækst?

- I høj grad. Hver gang vi nedbryder en grænsehindring, lægger vi grunden til øget økonomisk vækst. Vi er nået langt med på arbejdsmarkedet, hvilket er stærkt medvirkende til vores gunstige økonomiske position. Men vi kan nå længere.

Hvad med Øresundsregionen? Var der ikke mere fart på samarbejdet i regionen tidligere?

- Jo i 00'erne var vi ved at udvikle et kraftcentrum og måske bør vi vende det kritiske blik mod Danmark. København har været sig selv nok. Men nu er svenskerne jo gået med til at kalde samarbejdsorganisationen for Greater Copenhagen. Derfor håber jeg også, at København vil gå mere helhjertet ind i samarbejdet, herunder sikre opbakning til en metro under Øresund, som desværre ikke er med i hverken regeringens eller Venstres store trafikplaner.

Enormt potentiale i nordisk forskning

Et af de områder, hvor Bertel Haarder ser størst samarbejdspotentiale, er inden for *life science*, som omfatter virksomheder inden for det farmaceutiske, bioteknologiske og medicinske område.

Øresundsregionen har flere enorme forskningsinstitutioner under opbygning. Et af dem er European Spallation Source, ESS, som er fuldt udbygget i Lund om tre-fire år og kommer til at rumme et gigantisk mikroskop som virker ved neutronspreddning. Forskningscentret blev placeret i Skåne, fordi Danmark støttede Sveriges ansøgning med meget store beløb. Men takken udeblev.

- For fire år siden så vi et ynkeligt eksempel på, at samarbejdet kollapsede i den store sag omkring placering af det europæiske lægemiddelagentur, EMA. Det til trods for at parterne omkring Øresund var parate til en placering i Skåne – og ikke nødvendigvis i København. Men Stockholm pegede på Milano og agenturet røg til Amsterdam! Onde tunger siger, at Stockholm ikke bryder sig om perspektiverne med Greater Copenhagen. Men det må i så fald være ren misundelse!

Når vi spørger Haarder, om han vil arbejde politisk efter Folketinget, svarer han prompte, at han håber, at få lov til at fortsætte som formand for Grænsehindringsrådet. Haarder ses her på Nordisk Råds session i Stockholm i 2019. Foto: Magnus Fröderberg.

Bertel Haarder ser i det hele taget gerne, at Norden fralægger sig, hvad han kalder for småstatsmentaliteten.

- Vi burde gå foran og tage europæisk lederskab. Navnlig efter Brexit er der brug for at nordeuropæerne viser vejen, bl.a. fordi Sydeuropa ikke har økonomien til det. Vi er alt for reaktive i det europæiske samarbejde. Tænk på, at vi har verdens største handelsflåde og et BNP, der nærmer sig Ruslands. Dertil kommer, at vi dækker Nordatlanten og Arktis, som får enorm betydning for afspændingspolitikken, søtransporten og miljøet globalt. Vi skal have et tættere samarbejde om Arktis i Norden.

Bertel Haarder er ofte blevet inspireret, når udviklingen ser ud til at gå den forkerte vej. Det skal være løgn, tænkte han i 1990, før Finland blev medlem af EU, da en finsk ministerkollega sagde, at vi ikke kunne komme nogen vegne i Norden, fordi Danmark var medlem af EU.

Sikre succeser: Nordplus og Nordjobb

- Det provokerede mig, fordi det jo ikke er noget enten eller. Faktisk fik hun mig til at opfinde Nordplus, den nordiske pendant til det EU-støttede Erasmus, som gør det muligt at uddanne sig og tage på skoleophold på tværs af landegrænserne. Ligesom en ung norsk pige, som i 1950'erne tog på Rønshoved

Højskole, hvor min far var forstander. Pigen blev snart efter gift med min bror og deres datter blev gift med en svensker og skrev afhandling om skandinavismen. Se, hvad et skoleudvekslingsophold kan føre med sig!

- Senere har vi fået Nordjobb, som er en fremragende og støttværdig konstruktion til at formidle job til unge på tværs af grænserne. Men et job er jo ikke bare et job, og derfor ser jeg også med glæde, at Nordjobb lægger vægt på den kulturelle og sproglige dimension. Jeg ser også gerne, at Nordjobb får styrket mulighederne for at formidle praktik- og lærepladser. Nordjobb vil i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne kunne løfte oplevelsen for den enkelte lærerling.

Det er netop Haarders nordiske hovedpointe, at vi er så ens, at de andre landes løsninger også er relevante for os. Han mindes en episode under den store nordiske festival Nordic Cool i Washington i 2013.

- Den amerikanske kurator for udstillingen, Alicia Adams, udtalte, at hun i to år havde ledt efter forskelle mellem de nordiske landes kunst, men det var ikke lykkedes for hende. Det er sjovt, at mange udenfor Norden ser sådan på os, mens vi selv sagtens kan finde masser af forskelle. Udefra ser vi ens ud og det skal vi da udnytte til at markere os samlet på den internationale scene. eø

Udveksling betyder alt for unge

Grønland har efter 20 års pause atter fået en landsforening af Foreningen Norden. Irene Jeppson er den nye formand, som blandt andet vil bruge platformen til at inspirere unge til at tage på udvekslingsophold i Norden.

- Jeg har haft en lykkelig barndom, hvor jeg voksede op med to kulturer. Men jeg er ikke halv af den grund. Jeg er grønlænder! Irene Jeppson, 52, bor med kæreste og datter i Nuuk, hvortil også hendes forældre er flyttet. Hun har været journalist på de to aviser i Grønland, Sermitsiaq og AG og er nu kommunikationschef i Grønlands Lufthavne, Mittarfeqarfiit. I baggrunden ses hendes daglige arbejdsplads, lufthavnen i Nuuk. Hun er et ivrigt friluftsmenneske, hvilket ses af de øvrige fotos.

Da grønlandske Irene Jeppson som 10-årig var på et tre måneders bondegårdsophold i Jylland for at lære dansk, blev især to oplevelser siddende i hendes erindring.

- Dyrene! Frisk komælk! Det var ubegribeligt for mig og mine søskende, som aldrig havde set køer i virkeligheden. Og så var det mærkeligt at komme tilbage og tale jysk!

Irene Jeppson er netop valgt som formand for Foreningen Norden i Grønland, som hun og en ung bestyrelse på få måneder har sat i stærk bevægelse med et brag af en stiftende generalforsamling og en række omtaler i de grønlandske medier.

Dansk bonusfamilie

Opholdet i 1978 i Nr. Søby i nærheden af Skive satte sig også varige menneskelige spor. Værtsfamilien blev hendes bonusfamilie og selvom værtsparret nu begge er døde, har Irene og hendes familie stadig kontakt med bonusfamilien.

- Jeg har altid haft tæt kontakt med Danmark og danskere og jeg har mærket, hvor meget det betyder at komme uden for Grønland som ung. Unge i Norden er mit hjertebarn, som jeg kan forfølge i min nye egenskab af formand for Foreningen Norden her i Grønland. Det er helt fantastisk, hvor meget et ophold i et andet land kan betyde, ligesom det er en stor oplevelse at få fremmede gæster hertil, siger Irene Jeppson, som håber, at hun kan være med til at skabe grobund for langt mere kulturel udveksling, som også gerne må gælde for ældre.

- Om det er fodbold, strikning eller litteratur, der binder sammen, eller om det blot er almindelig menneskelig nysgerrighed, er ligegyldigt.

Hun har selv en stribe af eksempler på at ophold i eller uden for Norden beriger.

- Min 16-årige datter var for et par år siden med sin klasse i Finland gennem Nordplus og senere havde vi to piger fra den finske klasse boende her i Nuuk. Min datter var meget begejstret for både ophold og genvisit. Vi har også via AFS haft en tysk studerende bonede heroppe. Det var spændende at lære hende at kende, fordi man jo ikke kun får en menneskelig, men også en kulturel berigelse.

Nordjobb – grib muligheden!

- Og så har vi jo Nordjobb, som er alletiders mulighed for at give unge oplevelser og arbejds erfaring. Jeg gør al den reklame for Nordjobb, jeg kan, og

jeg siger til alle unge, at de skal tage af sted og opleve verden.

Historien om den genopstandne Foreningen Norden i Grønland begyndte i efteråret, da Nordens Institut postede et opslag på Facebook, hvori der blev efterlyst personer, som kunne tage handsken op.

- Vi blev hurtigt en lille gruppe, som fik skrevet udkast til formål og vedtægter, som blev vedtaget på den stiftende generalforsamling den 23. marts – på Nordens Dag. Det blev et utroligt sjovt arrangement med nordiske retter og grønlandsk polka i Kulturhuset i Nuuk. En fantastisk dag!

For Irene Jeppson er der megen god energi forbundet med Norden. Hun minder om at norskfødt Erik den Røde navngav Grønland og at ikke mindst Danmark, Norge, Færøerne og Grønland har været tæt forbundne i århundreder.

- I den globaliserede verden er vi nu kommet endnu tættere på hinanden. Vi sætter stor pris på de nordiske demokratier og Norden giver os i det hele taget gode muligheder for uddannelse og job. Vi har alle chancer for at få et værdigt liv i Norden.

Mange nye bydes velkommen

Hun vil ikke kun bruge Foreningen Norden til at inspirere unge til at se sig om i verden, men i lige så høj grad inspirere grønlænderne til at åbne deres arme for tilflyttere.

- Vi har meget arbejdskraft udefra, som skal bydes velkommen. Der er en tendens til at folk samler sig i kliker. Det er jo trygt og godt. Men jeg ser gerne, at de nye integrerer sig mere i det grønlandske samfund, og at de samtidig mødes med åbenhed. Dette inkluderende miljø har vi allerede skabt i Foreningen Norden, hvor jeg har mødt fantastiske mennesker, som jeg ellers ikke ville have mødt.

Irene Jeppsons interesse for fremmede blev vakt i den lille by i Vestgrønland, Qasigiannnguit, hvor hun voksede op med en dansk håndværkerfar og en grønlandsk mor og tre søskende.

- I forsamlingshuset fik vi engang besøg af nogle samere, som optrådte med sang i de smukkeste klæder. De betog mig virkelig. Mange år senere ledte jeg efter spor af min svenske oldefar i Sverige, men selvom jeg ikke havde meget held med det, kunne jeg mærke en stigende interesse for Norden og de nordiske folk. Den interesse er livsvarig og er vel også grunden til, at jeg nu er formand for den nye Foreningen Norden i Grønland. eø

Pyry Niemi (th) i samtale med sin socialdemokratiske kollega Lars Mejern Larsson under Nordisk Råds tema-session i Stockholm i 2017. Foto: Magnus Fröderberg/norden.org

Nu må vi have et fællesnordisk system til personregistrering

For flere år siden bad Foreningen Norden de nordiske regeringer om at etablere en fælles elektronisk id-løsning til gavn for borgerne og erhvervslivet. Den manglende harmonisering på dette område skaber unødige grænsehindre for nordiske medborgere. En fælles løsning vil bl.a. betyde, at man kan få receptpligtig medicin, når man opholder sig i et andet nordisk land, at man enklere kan få en bankkonto, registrere sig hos myndighederne og herunder lettere kan få skattekort ved arbejde i et andet nordisk land.

Derfor var glæden stor, da Nordisk Råd tog emnet op og endda inddrog de baltiske lande i samarbejdet om en elektronisk id-løsning, kaldet NOBID.

- Indførelsen af et nordisk/baltisk e-ID vil være en markant lettelse for borgerne og være et vigtigt skridt i retning af at virkeliggøre de nordiske statsministres ambition fra august 2019 om at gøre Norden til verdens mest bæredygtige og integrerede region, siger Foreningen Nordens landsformand Marion Pedersen.

Nu viser det sig, at dette vigtige nordiske projekt er ved at gå i stå, selv om de tekniske løsninger er fundet.

Nordisk Råds Udvalg for Vækst og Udvikling i Norden er bekymret for, hvordan NOBID-projektet skrider frem. En gensidig anerkendelse af nationale e-ID-løsninger afhænger af, at alle de nordiske lande sikrer, at deres nationale e-ID kan knyttes til de andre landes. Det bekymrer udvalget, at landene ikke trækker i samme retning. Udvalgsformanden, det svenske rigsdagsmedlem Pyry Niemi siger:

- Det nordiske samarbejdes fornemste opgave er at sikre fri og uproblematisk bevægelse på tværs af Norden for borgere og erhvervsliv. Vi kan ikke være bekendt at mislykkes med at løse en sådan opgave.

Foreningen Nordens landsformand Marion Pedersen tilslutter sig:

- Vi kan simpelthen ikke leve med, at en så vigtig sag for de nordiske medborgere går i vasken på grund af nationale særinteresser. Nu må de nordiske regeringer bevise, at de kan følge op på deres egne beslutninger og tage befolkningernes ønsker om mere nordisk samarbejde alvorligt. Og så har vi endda de nordiske statsministres ord for at Norden skal være verdens mest integrerede region. Hvis ikke det skal være tom snak, må der handling bag forsikringerne, siger Marion Pedersen. eø

Baggrund

Det nordisk-baltiske e-ID-projekt blev etableret af Nordisk Ministerråd i januar 2018. Hensigten er at skabe en teknisk løsning, som gør det muligt at anerkende nationale e-ID-løsninger på tværs af landegrænser. Den tekniske løsning er nu klar og i det videre arbejde er det op til de enkelte landes respektive myndigheder at tilknytte sig systemet.

Den danske bog om Norge

Kristoffer Flakstad:
'Den danske bog om Norge'. 262 sider.
Gads Forlag.
Pris 299,95 kr.

Ny bog portrætterer Norge og stiller skarpt på de tætte bånd mellem Norge og Danmark.

Den får ikke for lidt i titlen: 'Den danske bog om Norge'. I bestemt form. Og allerede i forordet indrømmer forfatteren da også, at indholdet alene består af hans egne indtryk. Men disse indtryk er til gengæld værd at tilegne sig, fordi forfatteren Flakstad i sjældnen grad er et produkt af begge nationer og er en knivskarp iagttagere.

Kristoffer Flakstad leverer et portræt af et folk, en nation, en natur og en kultur, som Danmark deler en unik fælles historie med. Bogen igennem spejler han de to lande i hinanden og bogen tegner dermed et billede ikke kun af Norge, men også af de slægtsbånd, som danskerne og nordmændene deler.

SKAM blev et gennembrud

Norge er for alvor vågnet af 400-årsnatten. Kulturlivet blomstrer og landet er næsten ikke til at kende igen. I Danmark har der de senere år været en kraftig stigning i interessen for Norge, men der er dog fortsat mange fordomme – og også relativ lidt viden – om vores nordiske broderation, mener forfatteren.

I 'Den danske bog om Norge' tegner Kristoffer Flakstad et kærligt portræt af vores nabo mod nord og stiller skarpt på de tætte bånd mellem Norge og Danmark. Han tager læseren med på en dramatisk rejse op gennem tiden fra vikingerne til tv-serien SKAM.

En rejse rundt i Norge

Det bliver samtidig en rejse rundt til lokaliteter som Bergen, Lofoten, Røros, Finnmark og Utøya. Bogen giver et samlet billede af Norge og kommer omkring både historie, kultur, politik, religion og mad og krydres undervejs med fortællinger om søfarere, hekse, kongelige, forfattere, politikere, popstjerner og mange andre, der indgår i historien om Danmarks og Norges fælles fortid – og nutid.

Kristoffer Flakstad er journalist og forfatter. Han er norsk statsborger, men født og opvokset i Danmark. Flakstad har studeret nordisk sprog og litteratur på universiteterne i København og Bergen og har skrevet artikler, kronikker og analyser om norske forhold til danske medier siden 2003. De sidste mange år har han desuden kommenteret norsk politik på bl.a. TV2 News.

Jyllands-Posten skrev om bogen, at den er en fin rejsefører for de danskere, som under en tur til Norge gerne vil vide mere om det land, som vi så ofte mest ser fra en skiløjpe. eø

Flakstad, 44, beretter blandt andet om de stærke forbindelser mellem norske og danske kunstnere og intellektuelle: Ludvig Holberg, Knut Hamsun, Amalie Skram, Edvard Brandes, Georg Brandes, Henrik Ibsen, Edvard Munch. Foto: Steven Aichiam.

Atter er Foreningen Nordens repræsentantskabsmøde rykket, men denne gang ser det ud til at lykkes den 21. august på Aabenraa Statsskole. Glimtet her er fra repræsentantskabsmødet i den imponerende rådhusal på Frederiksberg i 2018. Foto: Jakob Carlsen.

Foreningen Norden ser sig selv efter i sømmene:

Hvordan kan vi fungere endnu bedre?

På repræsentantskabsmødet til maj næste år vil en arbejdsgruppe fremlægge et oplæg, som skal få Foreningen Norden til at markere sig stærkere, kommunikere tydeligere og få tag i flere yngre medlemmer.

Når disse linjer læses, er en ny arbejdsgruppe gået i gang med at se Foreningen Norden efter i alle ender og kanter. Gruppen er nedsat af landsstyrelsen med formandskandidat Lars Barfoed i spidsen. Ideen kom sidste år fra Thisted-afdelingen som mener, at der er brug for et 360-graders eftersyn ovenpå 100 års-jubilæet og de udfordringer, som alle har lidt under i coronatiden.

Den opfordring har landstyrelsen tilsluttet sig.

Lars Barfoed og arbejdsgruppen lægger op til at blive inviteret til så mange kredsmøder som muligt i løbet af efteråret for at lytte, diskutere og få afprøvet forskellige ideer. På baggrund af drøftelser og ideer fra disse møder vil arbejdsgruppen frem mod næste års repræsentantskabsmøde udarbejde et oplæg til revision af foreningens strategi m.v.

I første omgang skal Foreningen Norden dog på

repræsentantskabsmødet den 21. august vælge ny formand efter Marion Pedersen. Ved fristens udløb var der ikke kommet andre kandidater end Lars Barfoed.

Alt kan smides op i luften

Som udgangspunkt er alt, hvad Foreningen Norden beskæftiger sig med, lokalt, kredsvis og på landsplan en del af arbejdsgruppens kommissorium. Det indebærer blandt andet eftersyn af foreningens organisation, struktur, medlemshvervning og synliggørelse.

Frem mod repræsentantskabsmødet i maj 2022 er det muligt for arbejdsgruppen at inddrage professionel bistand til systematisering og formulering af det endelige oplæg, som forelægges repræsentantskabsmødet.

Som basismateriale for arbejdet foreligger følgende: Forslaget fra Thisted lokalafdeling til foreningens repræsentantskabsmøde 2020, evalueringen af foreningens medlemskampagne 2019, foreningens visionsdokument vedtaget på jubilæumsrepræsentantskabsmødet og den nugældende handlingsplan.

Arbejdsgruppens medlemmer: Lars Barfoed (formand), Flemming Krog, Turid Leirvoll, Jacob Lund, Karen Margrethe Fink og formanden for Foreningen Nordens Ungdom. Sekretærer: Peter Jon Larsen og Christian Lagoni.

Konsolidering – og udvikling

På forretningsudvalgets møde i slutningen af april, hvor Lars Barfoed deltog som gæst i en del af mødet, betonedede Barfoed vigtigheden af at få konsolideret foreningen efter den lange periode, hvor aktiviteterne primært lokalt har været lukket ned på grund af pandemien. ß

- Det er vigtigt, at foreningen nu giver de bedst mulige betingelser for at det lokale arbejde kan komme godt i gang igen oven på nedlukningen. Det er samtidig vigtigt, at vi fremadrettet får tilpasset foreningen i takt med, at verden omkring os forandrer sig. Den nuværende sundhedssituation har også medført et større fokus på digitale løsninger og brugen af digitale møder og sociale medier. I arbejdsgruppen vil vi også overveje muligheden for at inddrage de erfaringer i det fremtidige arbejde. Og det gør ikke noget, hvis denne udvikling også kan medføre, at flere yngre kan blive aktiveret i foreningen og foreningens virke.

Politisk lobbyarbejde er væsentligt

Lars Barfoed mente også, at det er vigtigt at foreningen styrker den politiske interessevaretagelse og synliggørelse med udgangspunkt i foreningens overordnede formål.

- Der vil i fremtiden givetvis komme mere fokus på det nære og trygge samarbejde over grænserne og her står Norden i en særlig god position, som et internationalt samarbejde, der har en stærk folkelig legitimitet. Det nordiske samarbejde er ikke et alternativ til samarbejdet i europæisk regi eller internationalt samarbejde i øvrigt. Men det har en helt selvstændig værdi og med Nordisk Råds ambition om at blive verdens mest bæredygtige og integrerede region er der en åben dør for Foreningen Norden til at komme med indspil til et styrket nordisk samarbejde.

- Vi står tæt sammen i Norden værdipolitisk, kulturelt og lovgivningsmæssigt og har dermed et rigtig godt fundament for indspil i de politiske udfordringer på blandt andet sundhedsområdet, i forhold til at få den nordiske infrastruktur til at hænge bedre sammen og fuldt ud udnytte potentialet i Øresundsregionen mm., lød det fra Barfoed.

eø

Langeskov vinder fotokonkurrence om bedste nordiske måltid

Det gode måltid har altid været forbundet med godt selskab. Således også Nordisk Gæstebud på Nordens Dag den 23. marts. Og ikke bare godt selskab, men ofte også større selskab. Blot ikke i år. Men mindre selskaber var der til gengæld masser af. Mange lod sig inspirere af Foreningen Nordens opskrifter og film til at gå ombord i nogle af de nordiske retter. 25 selskaber tog endda billeder af måltiderne og indsendte dem til foreningens konkurrence.

Den store Langeskovafdeling løb af med sejren om bedste foto. Her blev ikke blot tilberedningen af den grønlandske forret i form af kammuslingesalat (billedet) vurderet til at være i top, men også anretning, servering og service. Dommerkomitéen lagde vægt på, at billedet også afspejler dejligt socialt samvær. Hovedretten var ovnbagt torsk med krydderurtecremefraiche fra Færøerne og desserten Ålandspannkaka. Med sejren fulgte et gavekort til en COOP-butik på 2000 kroner.

Det nordiske gæstebud blev holdt hos Inge Napora i festligt lag. Hele selskabet blev enige om, at der hermed er grundlagt en tradition.

Nordisk kulturuge på Rødding Højskole

Mød nordiske forfattere og kunstnere og smag det nordiske køkken
I samarbejde med Foreningen Norden

3. – 9. oktober

Den islandske forfatter Einar Már Gudmundsson er hovednavnet, når Rødding Højskole for sjette gang arrangerer Nordisk kulturuge. Med kunst, kultur og foredrag sætter kurset fokus på den store interesse, der er for det nordiske ude i verden. Miljøbevidsthed og ansvar for naturen er et nordisk brand. I en urolig verden er der stigende interesse for folkestyre, velfærdssamfund og ligestilling, som det praktiseres i Norden. Men kunsten fortæller, at det nordiske også er en sindsstemning og en erfaring. Årstidernes skiften og naturen giver os i Norden følelsen af et fælles tilhørsforhold. Alt det som nordisk kunst og litteratur har rod i.

Kursusværter: Aage Augustinus, tidl. forstander for Rude Strand Højskole og Anette Jensen, tidl. leder af Nordisk Informationskontor i Flensborg.

Velkommen til Rødding Højskole - leverandør af folkeoplysning siden 1844
Anja og Mads Rykind-Eriksen, forstandere

Program

Søndag den 3. oktober

- Kl. 15.00:** Ankomst, indkvartering og kaffe.
- Kl. 16.30:** Velkomst v/ Mads Rykind-Eriksen.
- Kl. 17.15:** Introduktion til ugen v/ Anette Jensen og Aage Augustinus.
- Kl. 18.00:** "Fra kultur til arkitektur". Højskolevandring v/ Mads Rykind-Eriksen.
- Kl. 20.00:** "Højskolesang og fortælling" v/ Anette Jensen og Aage Augustinus.

Mandag den 4. oktober

- Kl. 9.30:** Morgensang v/ Aage Augustinus.
- Kl. 10.15:** "Jørgen Bukdahl – en europæer i Norden" v/ Aage Augustinus.
- Kl. 15.00:** "Margrete I – unionsdronningen" v/ museumsinspektør på Nationalmuseet Vivian Etting.
- Kl. 20.00:** Vi går i Rødding Bio og ser den islandske film "Mælkekrigen" fra 2019.

Tirsdag den 5. oktober

- Kl. 9.30:** Morgensamling v/ tidligere højskoleforstander Eva Bach.
- Kl. 10.15:** "Norden lige nu" v/ forbundssekretær i Foreningen Norden Henrik Willén.
- Kl. 15.00:** Forfattereftermiddag med den finske forfatter og billedkunstner Rosa Liksom.
- Kl. 20.00:** Kunstneraften med Rosa Liksom.

Onsdag den 6. oktober

- Kl. 8.30-22:** Heldagstur til Nordfrisland - med besøg i de friske kog, halvøen Nordstrand, Husum og det nordiske kulturcenter Mikkelpberg.

Torsdag den 7. oktober

- Kl. 9.30:** Morgensang v/ Aage Augustinus.
- Kl. 10.15:** Halldór Laxness – Islands store skald v/ Anette Jensen.
- Kl. 15.00:** "Norden til Ejderen: Skandinavisme, højforræderi og krig" v/ historiker Rasmus Glenthøj.
- Kl. 20.00:** Nordic Stories – koncert med Dorthe Højland Group.

Fredag den 8. oktober

- Kl. 9.30:** Morgensang v/ Anette Jensen.
- Kl. 10.15:** Nordisk mad v/ kok Anita Kajhøj Ibsen.
- Kl. 15.00:** "Pasfotos" og "Til rette vedkommende" v/ Einar Már Gudmundsson.
- Kl. 17.15:** "Sang under kirketag". En tradition i Rødding Frimenighedskirke, hvor byens folk indbydes til at afslutte ugen med sange fra Højskolesangbogen.
- Kl. 19.00:** Afslutningsaften. Festmiddag med sang, fortælling og ostebord.

Lørdag den 9. oktober

- Kl. 9.00:** Morgensang v/ Mads Rykind-Eriksen.
- Derefter afrejse.

Praktisk

Kurset koster 5.150 kr. på dobbeltværelse uden bad (tillæg 1.200 kr. for enkeltværelse). 5.650 kr. på dobbeltværelse med bad. Yderligere oplysninger, program og tilmelding sker til Rødding Højskole på skolens hjemmeside www.rhscole.dk